

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenkint kétszer: osztorfőkönyv és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi elöljárók, papok és gazdasági együleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronári kapják. Helyközi telefon 15. sz.
 egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
 LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetéseket küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér sor a 1 K. Híjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és klírning 10.100. szám

KARÁCSONY.

Írta: Király Péter.

Üdvözöllek újjászületés!
 — Nem félem az enyészetet...
 Szeplőtelenül, becsülettel,
 Küzdöm át ezt az életet.
 Habár az írott törvényeket
 Nem is bálványozom vakon:
 S üldözöbe vesz néha-néha
 Az indulatos hatalom.

Köszönje meg sok modern törvény,
 Hogy nem követik botorul,
 Hogy észreveszik hitványságát,
 Mely megjavításra szorul
 És felhívják rá a figyelmet
 Hogy káros, félszeg, ostoba —
 S helyette másat kell csinálni,
 Mert nincsen neki létjoga.

Szó sincs róla, sok minden ellen
 Emeltem biz' én kifogást,
 Szerettem volna rátukmálni
 E népre egy kis javulást...
 Hogy becsülje meg saját vérért
 S ne marja össze önmagát...
 Szerencsétlen nép, — kigunyolta
 Gyermeke esdő szövegét.

Sőt megkövezett hidegvérrel,
 Mint valamely gonosztevőt;
 Eltűrtém, — a kegyelmes Isten
 Még ehhez is adott erőt...
 — Fenygetés helyett imára
 Kulcsoltam össze két kezem:
 „Ők nem tudják mit cselekesznek,
 Bocssáss meg nekik Istenem!”

A megváltó születés-napja
 Lelkemben új hitet teremt,
 Mert a karácsony a világnak
 Szent újjászületést jelent.
 — Légy üdvözölve csodatévő
 Karácsony áldott ünnepe,
 Mely egy régi bűnös világot
 Lerombola, eltüntete.

Vajha te is újjászületsz még
 Szerencsétlen rab nemzetem
 S újjászületésed ünnepét
 Én magam is megérhetem...
 Örömet síró sóhajtással
 Lehelem ki a lelkemet:
 „...Hozsánna! Szabad lett a magyar,
 — A megváltó megszületett!”
 (Debreczen.)

A mi köz- igazgatásunk.

Deák Ferencről mondják, hogy egy szegény sorsu, de kitűnő képzettséggel bíró fiatal jogász azt kérdezte tőle, hogy melyik pályát válassza, amelyen érvényesítheti tudását, ambícióját s munkájával áldásos működést fejthet ki.

A haza bölcse így felelt:
 — Menjen fiatal barátom a közigazgatáshoz.
 Egy más alkalommal ostoba

költekezéseiben és munkátlan-
 ságában elszegényedett arisz-
 tokrata állított be az öreghez
 és ezt kérdezte:

— Kedves Feri bácsi, vala-
 melyes hivatalt kell vállalnom,
 de nem tudom melyiket válasz-
 szam, a hol uri passziómnak
 élhetnek és nem kell agyon
 dolgozni magamat.

A haza bölcse flegmatikusan
 felelte:

— Eredj a közigazgatáshoz.
 A közigazgatás tehát az a
 pálya, melyen agyon dolgoz-
 hatja magát az ember, vagy
 henyelhet a közigazgatás mun-
 kas takarója alatt, mint a here.

Az egyik beletemeti pályájába
 minden ragaszkodását, ambíció-
 ját, ráparazolja tetterejéből még
 azt is, a mi a nagy társadal-
 mat illetné meg. Leikiismereti
 kérdést csinál a reá várakozó
 munkából s birájául önmaga
 állítja oda — dob nélkül —
 leikiismeretét és a közvéleményt.

A másiknak a pálya s annak
 zsirosan megkent lépcsői címűl
 szolgálnak csupán. Hiusága, ha-
 talmi vágya a legsötétebb ár-
 nyékba burkolja a közigazgatás
 nagy munkájából reá eső részt.
 Birájául — dob szóval — meg-
 jelöli önmagát s azokat, kiknek
 köszönheti munkátalan életének
 meg nem érdemelt pozícióját.

Viszontagságos nemzeti éle-
 tünknek szomorúsággal tapasz-
 talt kinövése a mai közigazga-
 tás, mely nem egyéb, mint sa-
 játságos vegyülete a régi hires
 és független közigazgatásból
 megtartott rossznak és az újab-
 ban divatozó felületességnek.

Ugy teszünk, mint az egykori
 zsidó asszony, ki — mikor
 férje unszolta, hogy a bálra ne
 csak a selyem köntöst, hanem
 tiszta alsó szoknyát is vegyen
 — így felelt: „hagyd el Samu-
 kám, a mi alól van nem lát-
 szik, csak a mi fenn és kívül
 van, az legyen fényes.” Bizo-
 y pizkos alsó szoknyánkat sok-
 szor kell takargatnunk a felüle-
 tesség és tudatlanság selyem
 köntösével a közigazgatásban is.

Az önértet valósággal üldö-
 zött vad a közigazgatás berkei-
 ben. Nem hogy nevelnök, vagy
 — ha véletlenül meg van —
 megőriznök, hanem kiirtjuk,
 mert ennek így kell lenni. A
 közigazgatás csak szolgaság, hát
 mire való ott az önértet.

A közigazgatási tisztviselő,
 mihelyt elfoglalja hivatalát, nyom-
 ban a markába nyomják a se-
 lyem zsinórt is. Vagy nem se-
 lyem zsinór-e az, mikor egy a
 maga lelkiismeretére, önértetére

és igazságszeretetére támasz-
 kodó tisztviselő a törvény cre-
 jével sem képes megőrizni ha-
 tás körét, illetékességét, mert fe-
 lettes hatósága politikai célokból
 befolyásolja, sőt irányítja?!

Hát ez önértet?

Szerencse még, hogy törvé-
 nyeink már régen elválasztot-
 ták az igazságszolgáltatást és a
 közigazgatást. Ugyan mi is lett
 volna azóta belőlünk, ha a köz-
 igazgatás szolgáltató az igaz-
 ságot? Erre ma még kevésbé
 vagyunk képesek, mint eddig,
 mert a mi közigazgatásunk tör-
 ténelmi fogalmában nem is ki-
 altó, hanem ordító függetlensé-
 günk ma a hízélgés alávaló for-
 májává alaklanodott. Vagy a
 legoptimisztikusabb szemüvegen
 is át, igazságnak mondhatjuk-e
 azt, hogy a rendőri biráskodás-
 ban „szalvusz kanduktusz“ a
 politikai jogoknak miként gya-
 korlása?

Vagy az az igazság a köz-
 igazgatásban, midőn törvénnyel
 nem rendezett polgári viszo-
 nyokat önző érdekekkel, ellen-
 szenves felfogással, vagy ha-
 talmi tobzódással intézünk el a
 polgárok kárára? Vagy az az
 igazság, melyet az itélő hiva-
 tott tisztviselőre reá kényszerít
 a hatalom, vagy a nép lelké-
 nek, viszonyainak nem ismeré-
 se?

Az az igazság, mikor a tiszt-
 viselő a törvényeknek és disz-
 krecionális jogainak szem előtt
 tartása mellett, saját szűz lel-
 kiismeretére hallgat s abbeli
 meggyőződésének képes formát
 adni, érvényt szerezni még ak-
 kor is, ha Krisztusi szenvedé-
 sek járnának annak nyomában.

Igy leszen aztán tekintélye a
 közigazgatási tisztviselőnek. A
 felettes védje meg alantosát
 mindig, mikor az igazság je-
 gyében cselekedett. Sajnos ez
 a legkritikább esetben van így.
 A népszerűségnek vadászata ál-
 landóan az alantos tisztviselő
 tekintélyét célozza. Sok tisztes
 munkában megöszült tisztvise-
 lőnek tekintélyét emésztette fel
 a felettes hatóságnak népsze-
 rűsége törekvése. S ha tiltá-
 kozni mert az a tisztviselő, aki-
 nek sárba tiport tekintélyén
 felépülőben volt a másik nép-
 szerűsége, akkor nemcsak te-
 kintélyét, hanem becsületét, sőt
 kenyerét is elvették, meghagy-
 ván neki nyomorúságos életét.
 De azt is csak azért, mert azt
 elvenni csak az Isten tudja.
 Ilyen a mi rendszerünk.

De nem is csoda, ha nem
 lehet tökéletes a közigazgatás

és küiüösen annak községi
 része. Hiszen tul van terhelve
 munkával valamennyi tisztviselő.
 A törvényhozásnak és a kor-
 mányzatnak eddig kifejtett mun-
 kássága annyit törvényt, rende-
 letet produkált, hogy lehetetlen-
 ség a tisztviselőnek azokról mind
 tudomást szerezni és azoknak
 értelmében intézkedni.

A közigazgatás bármely ágá-
 ban a hivatalfőt lefoglalja tel-
 jesen hivatalának vezetése és
 a közvetlen intézkedés. Nem
 jut idő a polgárok hasznára
 váltandó törvényeknek tanulmá-
 nyozására. Ezért selejtes a tu-
 dás, felület az intézkedés sok
 helyen közigazgatásunkban.

A javadalmazás még több ki-
 vanni valót hagy fenn a köz-
 igazgatásban. Szinte szegyeljük
 fizetésnek mondani a javadal-
 mazást, mert a testi munkának
 bére ma már elérte, sőt meg-
 haladta a szellemi munkának
 kicsinyes alamizsnáját.

De lássuk a példákat: Egy
 4 elemít végzett gépésznek napi
 4—5 K bére meghaladja a
 jegyzőknek fizetését. Egyik
 megyei földesurunk parádés kocsi-
 sának havi 72 K bére, ruhá-
 zata, teljes ellátása fával, la-
 kással, világitással és felelőtlen-
 séggel meghaladja igen sok
 vármegyei aljegyző és szolgál-
 bíró felelősségteljes állásának
 javadalmazását.

Még sok összehasonlítást le-
 hetne megjelölni, ha szegény-
 pir nem ülne ki vannyadt ar-
 cunkra. Ilyen javadalmazással
 igazán nem igen hetvenkedhet
 a közigazgatási tisztviselőben a
 függetlenség érzete. A mind
 nehezebb megélhetési viszonyok
 nyomán termő anyagi gond
 megőrli előbb nyugalmunkat,
 majd függetlenségünket s bi-
 zony nem egynél a becsületet
 is, minek bizonyításra nem szo-
 ruló példáit elég gyakran dob-
 ják felszínre a sajtónak sikkasz-
 tásos hiri.

Jól javadalmazott tisztvise-
 lő gond nélkül tudná elvégezni a
 közigazgatás ágas-bogas mun-
 káját. Ennek szentelhetné min-
 den erejét; fejleszthetné tudá-
 sát és megingathatlanná edz-
 hetné a kísértésnek sokszor
 kitett függetlenségét. Akkor nem
 fordulnának elő oly bosszantóan
 sűrűn az olyan esetek, mikor
 sok esztendei szolgálattal bíró
 több gyermekes családapát
 lódit ki eltérő politikai nézetekért
 a tultengő kormányhatalom a
 módnélkül terhes, de kenyeret
 biztosító közigazgatási állások-
 ból.

Köteteket lehetne írni az ilyen esetekből, de ennél még többet a közigazgatás zilált állapotáról. Szinte félünk fellebbenteni a fátylat, hogy a maga ridegségében álljon előtünk a mai közigazgatás. Lélek nélküli biz' az, mint az értetlen ember olvasása.

Több lelket és kevesebb hatalmi vágyat kell bele vinnünk közigazgatásunkba s akkor lesz a „jó közigazgatásunk“ is.

Karácsoni gondolatok.

Ilyenkor, angyaljárás idején, nemcsak a családfőnek, de a vezető politikusoknak is fő a fejük, hogy mivel lépjenek meg kedvenc és nem kedvelt híveiket.

Saját szemfüles riporterünk a következő karácsoni gondolatokat tüzte tollhegyre:

Marostordában legkedvesebb angyalfia volna, ha három tucatnyi új megyebizottsági tagot kaphatnék, akik feltétlen híveim lennének. Udvarhelyvármegyével sokat nem törődöm. Kizűtem az ellenzéki sajtó kritikáját, a felhivatalos pedig lábaim előtt farkasólván várja parancsaimat. Bárkit letaposhatok. Nekem van és lesz itt igazam. Perczel a sógorom és velem van Héderváry barátom. A bizottsági tagok többségével rendelkezem, mert azok jó fiúk. De ha valamelyik renitenskednek, ott van a fegyelmű; legnagyobb részük tőlem függ. Azonban vágyaim mégis vannak. Botrányt, minél több botrányt kívánok. Ezt szeretem én.

Gróf Haller János,
3-szoros főispán.

— Seta jobbra! — mondja a rendező a politikai „négyes“-ben. És én szót fogadok: beléptem nyilvánosan is a nemzeti munkapártba, melynek főispánom óta oly sokat szolgálak. Főispánom hisz s ez jó nekem s tiszti-ügyész sógoromnak. Mi együtt beadjuk neki alaposan a „kefet“ s ő szépen nyelegeti. Jó étvágyat!

Dr Sebesi János alispán,
legújabb munkapárti.

Marakódnak otthon kedvükre, én itt a Lukács-fürdőn jól érzem magamat. Innen a főispán sem idezget kihallgatásra. Soó tanácsos mindent elintéz. Csak azt sajnálom, hogy itt nincs állásüresedés. Megpályáznám. Elvégre három helyről is kaphatnék fizetést.

Gothárd János,
polgármester.

Mégis csak én, a hivatalos-jelölt lettem megyebizottsági tag. Hjah! Az ilyen kipróbált emberekre még Hallernek is szüksége van. Nem kívánok semmit. Legfeljebb jövő évi nyugdíjba menetelemhez egy picike ordót, de nem ordát.

Szombatfalvy Lajos,
főkapitány.

A választási vizsgákat kitűnő sikerrel végeztük. A közvéleménnyel nem törődünk. Nekünk a főispán parancsol és mi árkon-bokron keresztül követjük. Azért is szeret ő méltósága oly nagyon bennünket, hogy néha majd megesz. Ezután szintén a főispán kegyeit kívánjuk elnyerhetni.

Szabó Gábor,

Dr Pálffy Jenő, Szabady Tivadar,
három járásbeli főszolgabírók.

Jóhiszeműségem miatt nyugdíjba kényszerítettetek? Pedig eddig nektek szolgáltam. Ezután!? Nem pihelek, hanem a köznek teszek szolgálatot — székely testvéreim buzditása- és gyámolításával. Hallert a pokol fenekén szeretném látni!

Gálffy Kálmán,
nyug. főszolgabíró.

Hattyu-dalom, illetve utolsó körrendeletem a körjegyzőkhöz szólott, nyugdíjaztatásom napján. Megbántam, sokszor azóta, hogy kiadtam. Nem is tettem szívesen, mert a „Székely-Udvarhely“ nagy szolgálatokat tett a köz érdekében és néhány elvakult politikus boszúvágyát láttam az ellene indított akcióban. Magam számára békét kívánok; én is mindenkinek békét hagyok.

Dr Demeter Lőrinc,
nyug. főszolgabíró.

A kányádi bíróválasztást bizonytalan időre elnapolták. Talán csak nem a főszolgabírói állás megrendülhetése okából?... Boldog karácsoni ünnepeket kívánok!

Ürmösi József,
hsztpáli unit. lelkész.

Sperker tenyésztete gazdát cserél.

Irtó: Czirmes Bálint m. kir. gazd. szakt.

A „Székely-Udvarhely“ olvasói talán érdekelni fogja, hogy Sperker Ferenc nagy hírnévre vergődött szentdemeteri tenyésztete, ujtól kezdődőleg gazdat cserél, amennyiben ezen kiváló magyarfajta gulyát az erdélyi római katolikus státus megvásárolta. Az új tulajdonos ezen bec és marhaállományt, a státus uradalom legértékesebb gazdaságban, Radnóthon helyezte el.

A hazai állattenyésztés előhaladása iránt érdeklődőknek a jövőben Radnóth lesz az a hely, a honnan az országos köztenyésztés szükségleteinek fedezésére a legkiválóbb apaállatok és első rendű számfelüti anya állatok lehet majd beszerezni.

Sperker Ferenc már 3 év óta elvállalta a státus uradalom jószágigazgatói állását s mivel óriási elfoglaltsága folytán nagy nehézségbe ütközött saját tenyésztetének szakszerű kezelése, helyesebbnek találta, hogy lemondjon kedves tenyésztetéről. Ha csak azt nem akarta, hogy gyakori és huzamosabb távolléte miatt, ramek törzs gulyájában visszaesés legyen tapasztalható.

Könnnyen elképzelhető, hogy minő lelki küzdelmekkel határozta el magát arra, hogy megváljon 32 évi következetes és kitartó munkásságának fényes eredményétől, nevének megörökítőjétől, a szentdemeteri híres tenyésztőtől. A magunk részéről csak gratulálni tudunk az erdélyi római katolikus státus igazgató-tanácsának azon szerencsés választásért, hogy az uradalom élére hazánk egyik legkitűnőbb gazdáját, Sperker Ferencet állította és teljes elismeréssel viseltetünk azon okos elhatározásért, hogy az alkotó mestert nem szakította el művészi produktumától, hanem lehetővé teszi azt, hogy a jó pásztor ezután még bőségesebb teremtő eszközökkel munkáljon a hazai állattenyésztés előmozdítása érdekében.

Minket, akik az országos közte-

nyésztés fellendítése érdekében évtizedek óta lankadást nem ismerve mu kálkodunk, őszinte örömmel tölt el az a tudat, hogy továbbra is Sperker fogja dajkálni és idomítani a szentdemeteri remek nyáját. A radnóthi uradalom gazdag földjén és terjedelmes terréniumán módjában fog állani foglalkozási körének kedvenc tárgyát, az állattenyésztést a Szentdemeteren elért nivóra emelni és számszerint is hatványozott mértékben szaporítani.

Az üzletkötés módjait nem ismerjük, az árakról tájékozva még nem vagyunk. Európaszerte tudva van, hogy ezen gyorsfejlődésű magyar fajta anyag a maga nemében páratlan minőségű, épen ezért a megkötött vásárnál az a felfogásunk, hogy ilyen magas szakértelemmel kitenyésztett törzsgulyát, valódi tenyész érdem szerint értékelni és megfizetni nem lehet.

Vásárlás tárgyát 30 drb anyatehén és 12 drb fiatal üsző képezte. Az anyaállatok lemérésénél 503 és 712 kgr élősúly, átlagban tehát 607 kgr. testsúly volt észlelhető. Azon szédületes tenyésztési eredményt, a melyet Sperker a magyar erdélyi fajta szarvasmarha gyors fejlődésében s a takarmányértékítő képesség megrögzítésében elért, semmi sem igazolja jobban, mint azon ténykörülmeny, hogy a tenyésztet egyedeinek mostani lemérésénél egy „Hetyke“ nevű 4 éves és 8 hónapos fiatal tehén, amely most a 2-ik borjuval vemhes, 712 kgr. testsúlynak bizonyult. Aki szakszerű állattenyésztéssel foglalkozik, könnyen átlatja, hogy ilyen testsúlyt és ehhez hasonló termeltséget még a simenthalai fajta idősebb teheneknél sem igen lehet elérni.

A státus uradalom legfelsőbb vezetőségének a „Sperker-féle törzsgulya“ megvásárlásával s radnóthi gazdaságba történő átplántálásával kapcsolatban nagy tervei és országos érdekű szándékai vannak. Sperkernek az a célja, hogy az általa létesített s az ő nevét viselő törzsgulyát Radnóthon külön tenyésztve felszaporítja 100 drb tehénre és azoknak produktumait a hazai nagytenyésztetek bika szükségletének kielégítésére fogja felnevelni.

Az eredeti radnóthi gulyát, amely mostan 116 drb anyaállatból áll, szigorú tenyész kiválasztással és okszerű táplálással évről-évre javítja, 200 tehénre felszaporítja és ezeknek ivadékaik, elsőrendű községi apaállatoknak óhajtja felnevelni.

A tenyésztésre nem alkalmas bikaborjukat kiberéli és felneveli, hogy majd 4 éves korban részint a státus igavonó szükségletének pótlására, részben pedig eladásra szolgáljanak. Ilyen törekvés mellett, az uradalom 300 darab tehene és ezek 4—5 évi szaporuléka, ki fog tenni 1500 drb szarvasmarhát, mely állomány magas tenyészértékével, első rangú minőségével és hatalmas tömegével, vezérszerepet fog játszani hazánk nagytenyésztetei között.

A státus uradalom igazgatósága, a szarvasmarha tenyésztés fejlesztésével kapcsolatban, nagy súlyt helyez a többi állattenyésztési ágak istapolására is. Az új jószágigazgató, a radnóthi gazdaság sertésállományát 100 drb kocára, a racka fejőjuhászot pedig 1000 drb anyabirkára

szaporította fel. Ezen nagy aranyu számadatokból kitűnik, hogy az erdélyi római katolikus státus uradalom, okszerű állattenyésztésével igen kedvező hatással fog lenni közigazdásági életünk fellendítésére s az ország polgárainak közéletmezésére.

A státus uradalom azáltal, mert az állatállományt lényegesen felszaporítja, emelni fogja az évenkénti átlagterméseket is. Több állat után, nagyobb a trágya termés; erősebb trágyázás mellett gazdagabb az aratás; megfelelő igáserő mellett, lehetővé van téve az intenzív talajművelés; már pedig ahol ezen két termelési feltétel nem hiányzik, onnan nem fog elmaradni az Isten áldása sem.

Sperker, Szentdemeteren csak szűk korlátok között dolgozhatott, most azonban óriási gazdasági terrénum felett rendelkezik s mivel a gondjaira bízott barmok szakszerű kitenyésztésére, a státus uradalom minden tenyészfőnökel hatalmában van, ismerte ügyszeretettel, vasszorgalmát és praktikus gazdai tudását, biztosan remélhető, hogy az igazgatása mellett, a státus uradalom jövedelmező állattenyésztete létszámában és jószágban olyan fokra emelkedik, a melyre büszke fog lenni a tulajdonos; a melyre örömmel fog tekinteni a haladni vágyó gazdatársadalom is.

A legutóbbi idők szűk takarmány évei országunk állatállományát tetemesen leparasztották, miáltal népünk közéletmezésére csaknem elviselhetetlen drágává tették. Az illetékes miniszterium, s az ország sorsával törődő közigazdásági szervezettek hónapok óta vitatkoznak a feltornyosult bajok mikénti orvoslásán.

Iméntiekből kiviláglik, hogy az erdélyi római katolikus püspöki uradalom, megértve a kor intő szavát és felfogva hazafias kötelességét nem sokat teketóriázik, hanem érett megfontolással számolva hazai részünk közigazdásági viszonyaival, rátér azon helyesebb gazdasági rendszerre, ahol főszűk az okszerű állattenyésztés lehető legnagyobb kiterjesztésére és ezáltal a magyarföld termőerejének fokozottabb kihasználására vezet. Ha a közelgő újévben minden birtokos így járna el és minden gazda így fogná föl hivatását, akkor nem volna okunk siránkozni nehéz megélhetésről, s az ország állatállományának szembevető csökkenéséről.

Országunk állattenyésztői nevében, az újév küszöbén, hazafias örömmel üdvözöljük gróf Majláth püspök urat bölcs elhatározásáért és szívesen köszöntjük az érdemes mestert, az új jószágigazgatót is, okos terveinek megvalósítására irányuló nagy munkájának kezdetén!

— Kukorica-kiviteli tilalom.

A szerbiai kormány a szerb gazdáknak megtiltotta a kukorica kivitelt Szerbiából. A kiviteli tilalom oka nem a rossz termés, sőt az idej kukorica termés, igen jó volt, hanem ezzel a tilalommal az idő előtti exportot akarják megakadályozni, nehogy ezzel a szerb kereskedőknek és disznótenyésztőknek kárt okozzanak. A szerb tengeri kiviteli tilalom minden valószínűség szerint a magyar kukorica árat fogja emelni, mert azon államok a melyekbe szerb kukoricát szoktak szállítani, kénytelenek lesznek szükségletüket Magyarországon beszerezni.

E cim
székely g
kacagató
gyűjtenek
asztal
pedig a
Olasztele
talis Már
mokok S
és Balint
Balázs E
kadács, E
Csató La
Csernav
Albert M
Korond,
Péter G
András
József J
nos Na
Szentabr
dátfalva,
Nagy Ká
nos Szék
kelyszen
falva, Pá
Paskuj A
Tamás
Szabéd,
falva, S
Sárosy
Soós V
Ferenc
Sepsikör
Szász I
Károly
vásárlhel
A bu
célú szer
az erd
célloves
rekkel la
lákát.
A gób
ról „Ne
füzetenk
Udvarhe
Pál Kos
helyt is
diszített
Jövő év
zött ki a
Nagy
kely te
gyobb e
mes tö
gósága
szerzi r
A c
álljon i
Szán
ember
azonba
gyiek e
miatt
székely
gette:
zony n
De a
nesen.
atyafi;
odaugr
— N
dom sz
meg, é
Inne
mond
széki
Góbes
A s
gatja

Színes képek.

Nete ne!

E cím alatt: „Nete ne!!!” eredeti székely góbéságokat, anekdotákat és kacagtató történeteket gyűjtöttek s gyűjtöttek össze a budapesti „Péterffy asztal” vidám góbétagjai. Ezek pedig a következők: Barta Peter Olasztelek, Balázs Endre Barót, Bartalis Márton Csiksomlyó, Bálint Domokos Firtosváralja, Bálint Károly és Balint János Gyimesbükk, Bekő Balázs Etéd, Benedek Mihály Nagykadács, Biró Ábrahám Csikmindszent, Csató Lajos és Csató István Borszék, Csernav Ödön Budapest, Fekete Albert Marosvásárhely Gálfi Ferenc Korond, Gáll Ferenc Aldoboly, György Péter Gyergyószentmiklós, Hegedüs András Budapest, József Dezső és József Jenő Firtosváralja, Kis János Narekád, Lörincy Dengezics Szentábrahám, Márkos Mózsi Tordátfalva, Nagy Denes Kobátfalva, Nagy Károly Galambfalva, Orbán János Székelyderzs, Pap Sándor Székelyszentmihály, Pap Béla dr Kobátfalva, Pap Emil Székelyszentmiklós, Páskuj Alajos Szamosujvár, Peterfy Tamás Nagyajta, Rédiger Géza Szabéd, Robozay Ferenc dr Kobátfalva, Sántha Imre Csikvárdotfalva, Sárosy Róbert Medgyes, Szamosi Soós Vimos Szentábrahám, Szabó Ferenc Nagysolymos, Szinte György Sepsikörspatak, Szász Dénes és Szász Domokos Siménfalva, Takó Károly Barót, Török Sándor Marosvásárhely, Végh Mózsi Tordátfalva.

A budapesti „Péterffy-asztal” két célt szolgál. 1. Gyűjti és közreadja az eredeti székely góbéságokat. 2. A céllovészeti részesítésére célfigyve-
rekkel látja el a székely elemi iskolákat.

A góbéságok néhány havi gyűjtéséről „Nete ne!” c. most megjelent és füzetenként 20 fillérért a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál Kossuth utca 31.) Székelyudvarhelyt is kapható művészi képekkel díszített két füzetben számol be. Jövő évre is 5 arany pályadíjat tűzött ki az öt legeredetibb góbéságra.

Nagy a reményiségünk, hogy székely testvéreink körében a legnagyobb érdeklődésre számíthat a nemes törekvésű „Péterffy-asztal” buzgósga és füzeteit mindenki megszerzi magának.

A csinos füzetekből különben álljon itt egy pár góbéság mutatónak:

Szemébe mondta.

Szántogatott az udvarhelyszéki ember két kis tehenével. Az idő azonban nagyon meleg lévén, a legyek csipták a szegény Bimbót. E miatt nem hirta jól az ekét. A székely váltig biztatta, váltig fenyegette: — Csá Bimbó! mae! ma bizony ma!

De a Bimbó csak nem ment egyenesen. Egyszer megharagszik az atyafi; nem állhatta már tovább, odaugrik a bimbó elé:

— Nő Bimbó! én most mögmondom szemödbe, hogy a farkas egyén meg, értőd! — mondotta önérzettel.

Innen maradt fenn, hogy: Megmondta szemibe, mint az udvarhelyszéki ember a teheniuek! (Csulak: Góbéságok.)

Láttál-e már olyan lovat?

A szentábrahám papot meglátogatja az esperes. Vége a hivatalos

dolgoknak, asztalhoz ülnek és éppen töltött káposztát tálal a papné. A tiszteletes asszony régóta haragudott a papra, mert a töltelék borítékát sohasem ette meg. Most aztán az esperes ur előtt felhasználja az alkalmat, mert az esperes igen szépen megette a töltelék a pakoló káposztalevéllel együtt.

— Ugyan miért nem eszi meg a töltelék héját is? — kérdi az asszony.

— Láttál-e már olyan lovat édes feleségem, amelyik az abrakos tarisznyát is megette volna?

— Csak nézné meg az esperes urat s mindjárt látna... (József Dezső.)

HIREK.

— **II. t. olvasóink,** munkatársaink és jóakaratu barátainknak a legboldogabb karácsoni ünnepeket kívánjuk!

— **A „Székely-Udvarhely”** mai számával befejeztük a 16. evfolyamot. Midőn e határjelző állomásnál vagyunk, hazafias mély hálával mondunk köszönetet előfizetőink, munkatársaink- és jóakaró támogatóinknak. A kitűzött célt kívánjuk jövőre is szolgálni. Kérjük ehhez az igaz hazafiak és honleányok hathatós pártolását. Kérjük az esetleges hátralekötések kiegyenlítését, valamint az előfizetések megújítását, nehogy a lap pontos küldésében fennakadás legyen. Hazafias üdvözléssel: a „Székely-Udvarhely” szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Lapunk legközelebbi száma** — a közbeeső ünnepek miatt — 1911. január 1-én (vasárnap) egészen új beosztással fog megjelenni.

— **Vizsgálóbírói kirendelés.** Az igazságügyi miniszter a székelyudvarhelyi törvényszék területére vizsgálóbírónak Dr Góllner Béla törvényszéki bírót, állandó helyettesének pedig Mihály János törvényszéki bírót rendelte ki.

— **A hires Erődsy-ügy** aktáit Marostordában lezárták. A király Erődsy Sándort Marostordavármegye és Marosvásárhely szabad kir. város főispáni állásától felmentette s egyúttal megengedte, hogy másnemű alkalmaztatásáig a főispáni illetmények élvezetében való meghagyása mellett szolgálattételre a miniszterelnökséghez beosztassék.

— **Karácsoni fillérestély.** A polgári önképző jöhrü karácsoni fillérestélyét e hó 26-án (karácson másodnapján) a Budapest-szálló színháztermében táncsal, tombolajátékkal, élőképekkel egybekötve tartja meg. Az estélyt Bartók Juliska, Bartók Róza, Fischer Ferenc r. b. elnök és ifj. Szemerjai Károly r. b. alelnök rendezik. 500 drb nyeresémtárgyat sorsolnak ki. A főnyeresmény egy gazdagon díszített karácsonfalész.

— **Háromszoros főispán.** A hivatalos lap királyi kéziratot közöl és abban jeleníti, hogy a király Haller János grófot, Udvarhelyvármegye főispánját, ezen állásában való meghagyása mellett, Marostordavármegye és Marosvásárhely város főispánjának kinevezte. Erődsy már tegnap hivatalát átadta Haller grófnak, kinek installációja január 12-én lesz.

— **Szomorú karácson.** Bizony szomorú karácsonot kellett érnie Jancsó János városi pénztári ellenőrnek Székelyudvarhelyt. Ez évben, rövid idő alatt elvesztette előbb egyetlen fiát, azután pedig e hó 22-én szeretett feleségét, szül. Balázs Rozáliát ragadta el a kérlelhetetlen halál életének 45 ik, boldog házasságának 23-ik évében. Elvesztett gyermekéért megszakadt az édes anyai szív. Valódi nemes lélek volt; tele vallásos áhitattal, emberbaráti szeretettel. Temetése tegnap d. u. 3 órakor általános részvétel mellett történt meg a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint. Lelkéért az engesztelő szentmise-áldozat e hó 27-én reggel 8 órakor a barátok templomában fog az egek Urának bemutatni. Emléke legyen áldott!

— **Szabad lyceum.** Tizenegyedik évi sorozata kezdődött meg a múlt vasárnap délután azoknak a tanulságos előadásoknak, melyet a Polgári Önképzőkör évről-évre a téli időszak alatt néhai Solymossy Endre kezdeményezésére rendezni szokott. A lyceumi bizottság elnöke: Biró István főreáliskolai tanár tartalmas beszéddel nyitotta meg az új ciklust a Hymnus elnéklése után. Szép és lelkesítő beszédében rámutatott azon szellemi kincsre, melyet mindenki megszerezhet magának az előadások szorgalmas látogatásával. A megnyitó beszéd után Szabó Dezső főreáliskolai tanár tartott mintegy 120 hallgató előtt értékes előadást „Az általános választói jogról”. A mult ciklus alatt tartott hasonló tárgyú előadást folytatta és egészítette ki, statisztikai adatokkal beigazolvva azt, hogy nemcsak a földbirtok, de a törvényhozás is csaknem teljesen a nagybirtokosok kezében van, s így a kis existenciák csak munkáskezdek, de az ország sorsának intézésébe ez idő szerint vajmi kevés befolyást gyakorolhatnak. Élénk figyelemmel kísért előadása után ifj. Rájk József szavalta Tompa Mihálynak „A lidérc” c. hatásos költeményét. Mig Biró István b. elnök előadónak a hallgatóság köszönetét, szavaló ifjunak elismerő dicséretét fejezte ki. Az előadás a Szózat lelkes elnéklésével végződött. A jövő előadást január hó 8-án a Polgárikör nagy termében Szarvas Arnold főreáliskolai tanár fogja tartani.

— **Újabb jog az egyéves önkénteseknek.** Tudvalevő, hogy az egyévi önkéntesek az ezredet maguk választathatják a közös hadseregben. A kik a magas számuknál fogva a honvédséghez kerültek, azok eddig nem választhatták meg az ezredet. Ezután az egyévi önkéntesek megjelölhetik a közös hadseregbeli ezredet kívül azt a honvéde ezredet is, a hol szolgálni ohajtanak.

— **Tuberkulotikus sertések.** Sokáig állott fenn az a hit, hogy a sertések tuberkulózisban szenvedhetnek. Sajnos ennek az ellenkezője derült ki. Tény az, hogy nálunk igen ritka, de mégis előfordul. Nálunk erről a megbetegedésről statisztikát nem vezetnek, de Németország statisztikája ilyen szomorú adatokat tartalmaz. Kiderült, hogy 14 és fél millió levágott sertés közül 28 százalék találatott gumókorosnak. Tehát több, mint százezer drb sinylett e betegségben. A sertések a tuberkulózist úgy kapják meg, hogy a moslék, mi

igen sokszor tejhulladék, tuberkulotikus szarvasmarhától ered. Azért oly hizlaldában, a hol a disznókat tejhulladékokkal táplálják, különös gondot kellene fordítani a táplálék sterilizálására.

— **Burgonyakivitel Amerikába.** Megemlékezésre méltó, hogy Amerikába külföldről nagy mennyiségű burgonyát szállítanak. Érdekes ez, mert éppen Amerikától tanulták az európaiak a burgonyatenyésztést, Amerikából került az első burgonya Európába. Különösen Angliából és Németországból importálnak nagy mennyiségben Amerikába.

— **A régi hordóhitelesítő hivatalok.** A kereskedelmi minisztérium közlése szerint az 1874. évi VII. t. c. alapján működő hordóhitelesítő hivatalok működése 1911. évi jun. hó 30-ig meghosszabbított.

— **A „Vasárnapi Ujság”** karácsonyi számával együtt kapják az előfizetők a karácsonyi albumot, mely fényes pompájú kiállításban, legjelesebb íróink egész sorának szépirodalmi munkáival, művészi illusztrációk nagy gazdagságával és négy gyönyörű színeskép melléklettel jelent meg. Ezt az albumot megkapják az újévkor belépő újelőfizetők is. A rendes karácsonyi szám is a szokottnál gazdagabb tartalommal jelent meg. Címképül Luini elragadó Madonna-képet, a Szépművészeti Múzeum egyik díszét közli; ezenkívül képeiben bemutatja Názarethet, a különböző fényő fajtákat, a színházak ujdonságait: az Elektrát és a Szent ligetet (Alexander Bernát színhazi cikkével), fényképeket Pásztor Árpád világhírű utjáról, fiatal Pallavicini György örgróf és jegyese, Andrásy Boris grófnő arcképe stb. Külön említést érdemelnek a pompás divatképek és egy szép képes közlemény a női kalap multjáról. Szépirodalmi olvasmányok: Endrődi Sándor és Szávay Gyula versei, Lengyel Menyhért novellája, Móríc Zsigmond és az olasz Neera regénye. Egyéb közlemények a párizsi tárlaton kiállított Kossuth-szobor, Neogrady Antal bájos rajza, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre négy korona, a „Világkrónika”-val együtt négy korona 80 fill. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem utca 4 szám). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két K 40 fillér.

— **Névjegyek.** Tekintettel a küszöbön levő új-évi névjegy szükségletre, lapunk könyvnyomtató intézete a szebb-nél-szebb névjegyek nyomtatását megkezdte. Rendeléseket naponként elfogad. A szétküldés hetenként kétszer: kedden és pénteken történik. Ezúton hívjuk fel a n. é. közönség szives figyelmét a dusválasztéku divatos névjegyekre és kérjük, hogy szükségletét minél előbb megrendelni méltóztassék, nehogy az ilyenkor beállani, szokott munkatorlóadás miatt, esetleges hátránya legyen.

Árverési hirdetés.

Közhirre tesszük, hogy Székelymúszna község kocsmája és üzlet-helyiségét, valamint a megszerzendő italmérési jogot 1911. febr. 1-től 1917. dec. 31-ig Székelymúsznán a bíró házában 1911. jan. 5-én d. e. 10 órakor nyilvános árverésen haszonbérbe adjuk.

Kikiáltási ár 800 K, melynek 10 százaléka az árverés megkezdésekor az árverést vezető körjegyző kezéhez letendő.

Zárt ajánlatok csak az árverés megkezdése előtt fogadtatnak el.

Árverési feltételek megtekinthetők Székelyderzszen a körjegyzői irodában. Kelt Székelymúsznán, 1910. dec. 22. Dr. Kocz János Korda Sándor körjegyző bíró

Árverési hirdetés.

Recsenyéd község kocsmaháza és kocsmajoga — melynek beszerzése folyamatban van — 1911. évi január 1-től 1913. évi december hó 31-ig terjedő 3 évi időtartamra 1910. évi december 30-án d. e. 9 órakor nyilvános árverésen haszonbérbe adatik Recsenyéd község házában.

Kikiáltási ár évi 150 K. bánatpénz ennek 10 százaléka. Árverési feltételek az előjárásnál megtekinthetők.

Recsenyéd, 1910. dec. 23 án.

Bencez Gábor, Máté Elek, körjegyző. bíró.

Egy Puch motor

kerékpár oldalkocsival kitűnő állapotban féláron eladó. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Stoch Cognac gyógyyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch
Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

DISZMUNKÁK

őzv. Mihálovits Beláné főgimn. tanárné bárm.: : : : : minemű : : : : :

himzéseket,

így: monogramokat és arany himzést, tüfestést, templomi oltárterítőket stb. elvállal és a legkényesebb izlésnek is megfelelően elkészíti. Naponta rendes elméleti és gyakorlati ének, zongora tanítást tart, a melyekre a tanulók FIUK vagy LEÁK : : NYOK bármikor : :

SZÉKELYUDVARHELYT
PETŐFI-UTCA 31. SZ. ALATTI
LAKÁSÁN JELENTKEZHETNEK

TALÁLÓS o o o
o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés ?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle bútort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálat** és **kereslet** nagyarányu forgalmát. **Azért ne tessék habozni** s a mikor csak a legcsekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely”-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Uj versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Didó. Verses lírai regény. Tóth István négy szoborképével. Második kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme 12 és fél iv; ára füzve 2 K, magyar stíli diszkötésben 3 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906.

Bosszú. Osztályk hősi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Buljovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamosz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősének. Budapest, 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Valtér Ernő kiadása. Budapest. 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Amortizációs tisztviselői kölesön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt

az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”.

KOLOZSVÁR

Ferenc József-ut 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legponosabban, gyári ár mellett szállítatnak **Betegh Pál** könyv- és papírkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

KÜHÖGES

rekedtség, hurut és nyalkás-ság, görcs és hőkhurut ellen ne vegyenek semmi egyebet, mint csakis a : : :

KAISER-féle

mell-karamellákat

a „három fenyővel”

5900

körjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosok és magánorvosoktól a biztos eredményt igazolják.

Csomagban 20 és 40 f-ért. Dobozban kapható 6 f-ért. Kapható gyógyszerárak és crogueriákban, valamint **Zsethegy János** gyógyszerésznél Homoród-szt.-márton községben

REFORMÁTUS

DISZES

IMAKÖNYVEK

NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDESBEN SZÉKELYUDVARHELYT

Védjegy. „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziaszer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult küszvényénél, oszúnál és meghűléseknél, bedörzsölésésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.—80, K.1.40 és K.2.—és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerár az „Arany orszlánohoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Köhöges, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

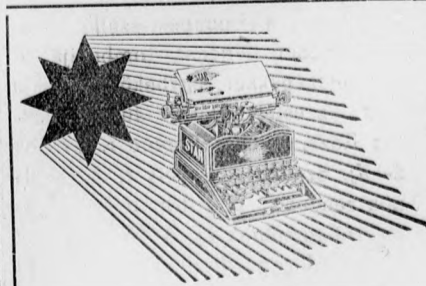
RETHY FÉLE PEKETE-FÜ

Cukorkánál.

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan Rethy-felét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

Csak Rethy-felét fogadjunk el.

Legszébben ír a

STAR-írógép

Ára legolcsóbb, mert csak

450 K-ba kerül.

FARAGÓ TESTVÉREK

a STAR-írógépek képviselője.

BUDAPEST, V. NÁDOR-U. 17.

Részletfizetésre is. Kérjen prospektust.